

Hoeveel Nederlandse familienamen zijn er?

Gerrit Bloothoof
Meertens Instituut KNAW
Uil-OTS Universiteit Utrecht

Waarom die vraag?

- Interessant startpunt voor andere vragen
- Grootte van een familienamenboek
 - anders dan Nederlandse Familienamen Databank
- Hoeveel werk is het zo'n "boek" te maken

Wat is een Nederlandse familienaam?

- Wat is een familienaam
 - erfelijke achternaam
- Wat is Nederland
 - huidige landsgrenzen
 - Suriname, Antillen, Nederlands-Indië, ...
- Wanneer (alternatieven)
 - in Nederland ontstaan
 - gedurende een aantal generaties gedragen
 - nu bestaand / ooit bestaand

Pragmatische keuzen

- alleen Nederland
- gedurende een aantal generaties bekend
 - bijvoorbeeld 4, dwz minstens 100 jaar
 - ook nu nog bestaand
 - kan van niet-Nederlandse oorsprong zijn

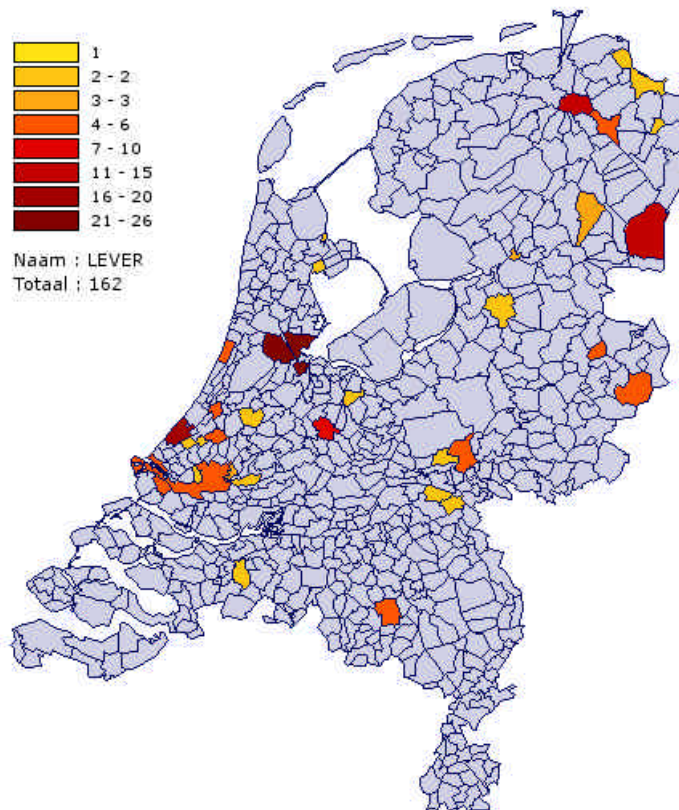
Beschikbare bestanden

- Gegevens voor heel Nederland
 - qua familienamen zo compleet mogelijk
 - aantallen personen interessant maar secundair
- Gemeentelijke Basisadministratie 2007
 - (telefoonaansluitingen 1995)
- Volkstelling 1947
- Huwelijksakten oudburgerlijke stand 19e eeuw
- (Catalogus Centraal Bureau voor Genealogie)

Familienaam Lever

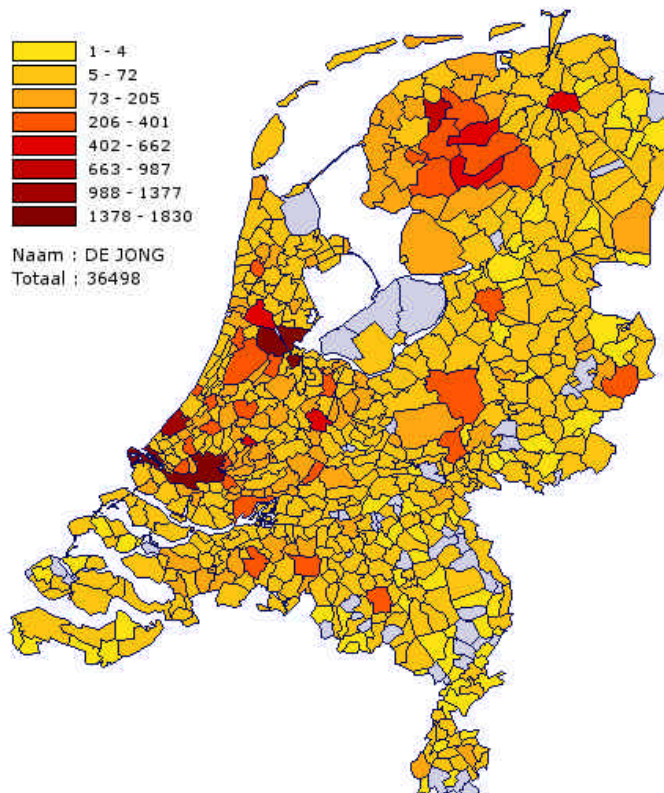
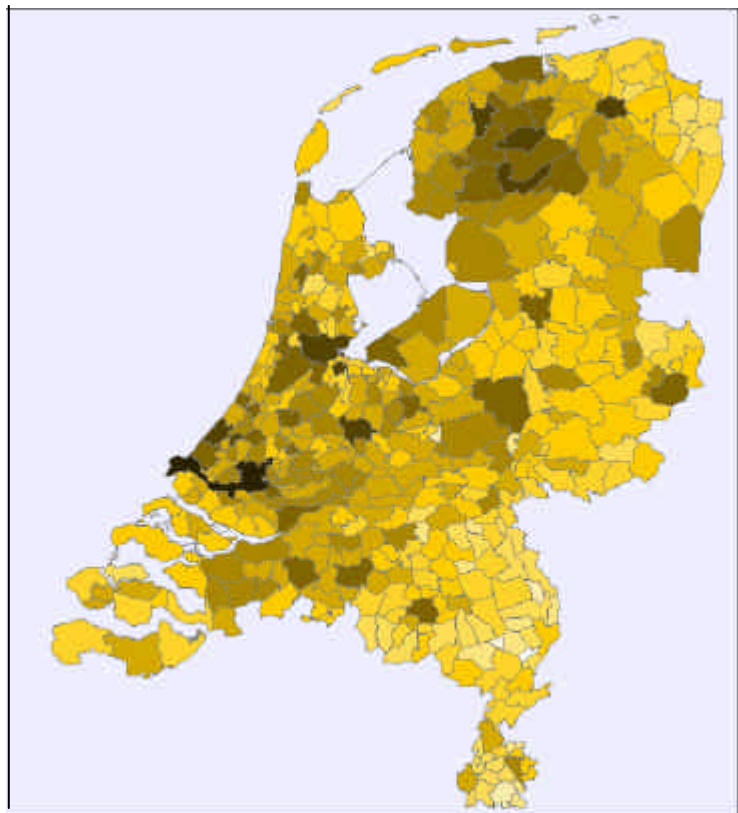

GBA 2007 (428)

Telefoonboek 1995 (162)

Familienaam De Jong

GBA 2007 (86.534)

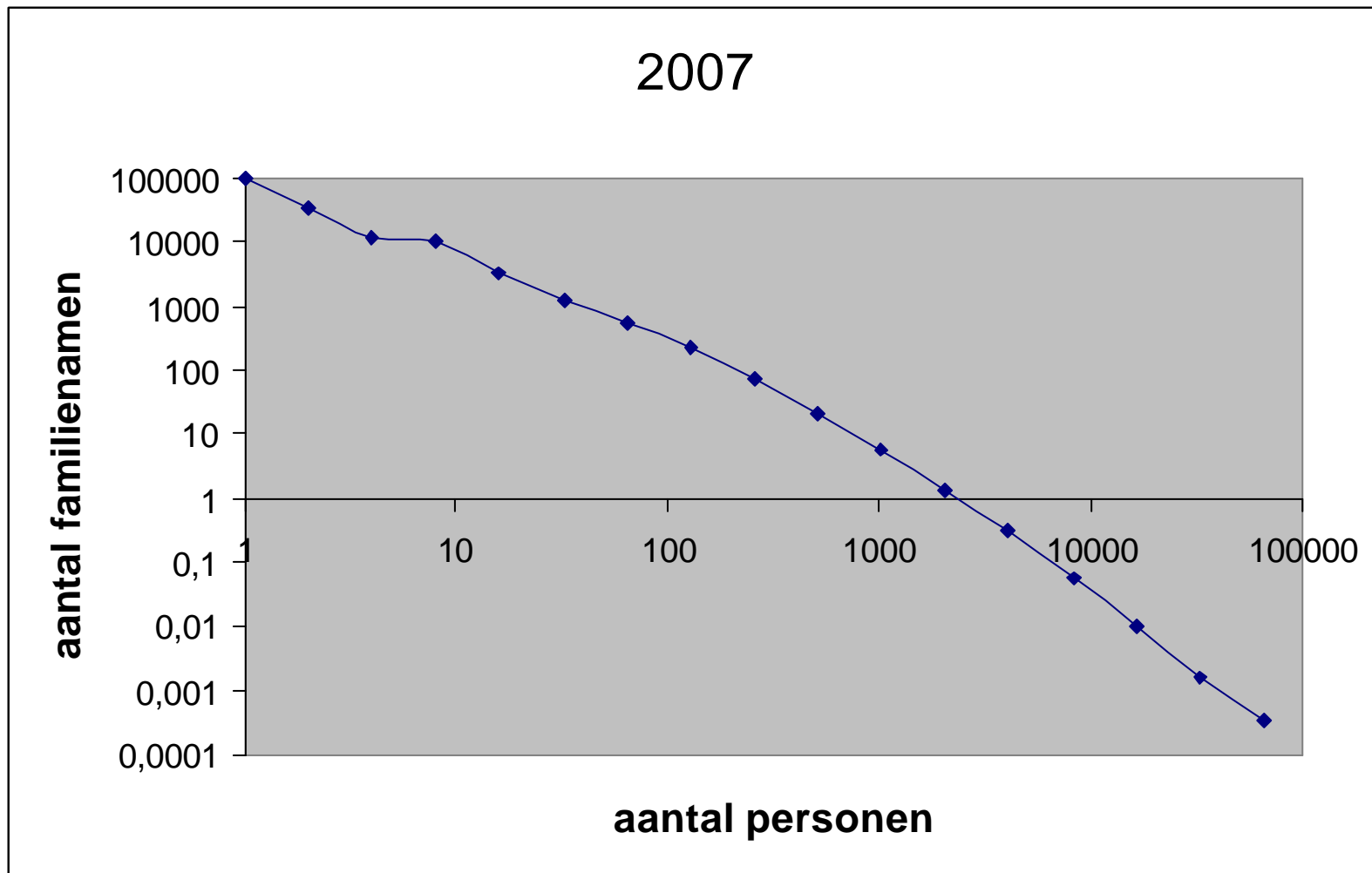
Telefoonboek 1995 (36.498)

GBA 2007

- 314.647 familienamen van 16,3 miljoen personen
 - selectie 1 september 2007 + 3 maanden
 - iedereen met de Nederlandse nationaliteit (of daaraan gelijkgesteld)
 - ook personen die tussen 1994 en 2007 zijn overleden
 - zonder deze: 302.731 namen (!)
 - geboortedatum, -plaats, -land
 - postcode woonplaats
- letters in unicode > alle diacrieten aanwezig
- bijna foutloos en compleet

GBA namen-frequentie

314.647 familienamen

Centraal Bureau voor de Statistiek
's Gravenhage

12e VOLKSTELLING, 31 Mei 1947

Bij de invulling raadplege men de toelichting
op de binnenzijde van den omslag

Register-contrôlestrook I

Achternamen: *Cruyff*

Voornamen (eerste volr.): *Hendrik J.*

Geboortedatum en -jaar: *25-4-1877*

Straat en No.: *Abbeestraat 62*

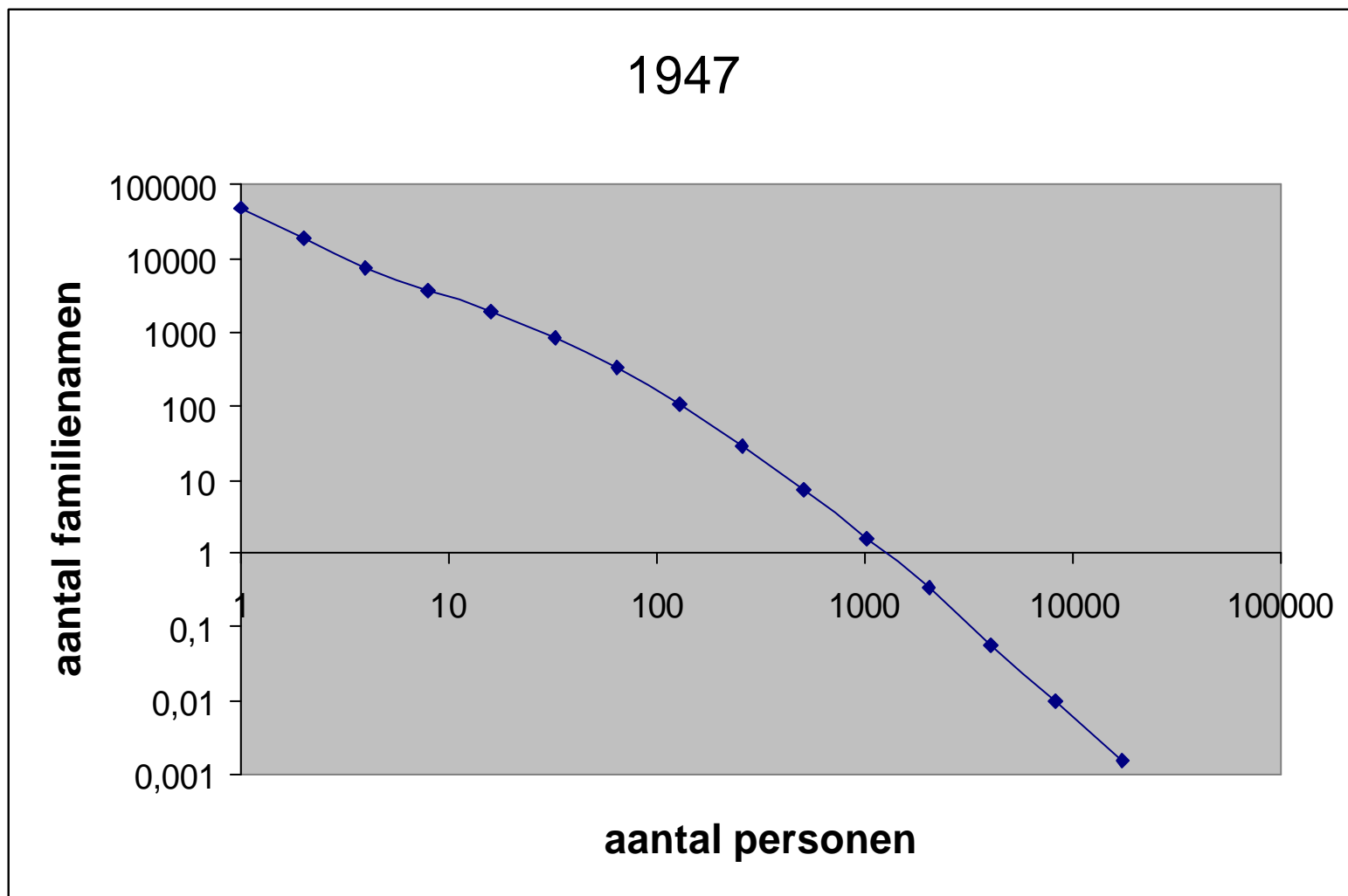
Geboorte (en prov.): AMSTERDAM

Volkstelling 1947

- Nederlands Repertorium Familienamen
- Nederlandse Familienamen Databank
- 146.568 namen van 10,1 miljoen personen
 - per gemeente bekend, maar niet gedigitaliseerd
 - op Naamkunde DVD
- Ambigüiteiten (ij/y=Y, e/é, vd,..)
 - opgelost mbv GBA2007: 151.561 namen
- Niet foutloos

1947 namen-frequentie

146.568 familienamen

Huwelijksakten 19e eeuw

- Genlias, digitalisering oudburgerlijke stand
 - kerngegevens geboorte-, trouw-, overlijdensakten
 - periode ~1811 - 1930
 - veel spellingvariatie (orgineel en bij digitalisering)
 - onduidelijk conventies (diacrieten beperkt)
- Trouwakten (namen bruid & bruidegom)
 - een persoon kan meerdere malen opgenomen zijn
 - nog niet compleet (grote steden ontbreken), 70%
- 178.073 namen van 4,9 miljoen personen
 - trouwdatum en -plaats, (geboortjaar en -plaats)

Catalogus

Centraal Bureau voor Genealogie

- 341.291 verschillende familienamen
 - meer dan in de GBA
 - maar heel veel namen uit GBA zullen niet bij het CBG bekend zijn
- status van dit getal is onduidelijk

Vergelijking

- Alle ambiguïteiten uit 1947 expliciet maken

	2007	1947	19e eeuw
		60%	?%
v.d. Tak	(428)	326	(57)
Van den Tak	7		9
Van der Tak	421		48
Tak	1.646	1.193	680
KuYpers	(10.915)	6.511	(3.400)
Kuijpers	10.188		3.260
Kuypers	727		140

1947 vs 2007

- Van 146.568 naar 151.561 namen in 1947
– omdat alternatieven beiden voorkomen in 2007
- 64.518 namen komen niet meer voor in 2007
- **86.980** namen komen in 1947 en 2007 voor
– huidige stand NFD: 88.667 namen
- 228.667 namen kwamen in 1947 niet voor

stijgers en dalers

- Totaal aantal personen in 2007 60% groter dan in 1947; exclusief immigratie misschien 50%
- Sterke stijgers (factor $\gg 1,5$)
en sterke dalers (factor $\ll 1,5$)
- Stijgers
 - In 1947 heel laag frequent
 - In 2007 >50 personen
- Dalers
 - In 1947 > 100 personen
- Probleem dat voor ambigue namen in 1947, frequenties van de alternatieven niet bekend zijn

Stijgers

1947 laagfrequent, >1 persoon

Kara	2 > 971
Pinas	
Sari	
Mohammed	2 > 714
Cairo	
Watimena	
Maduro	6 > 1628
Saleh	
Omar	
Abdullah	
Cheung	
Fung	
Alkan	2 > 404

1947 >100 personen, factor >4

Tan	124 > 2391
Daniels	305 > 3085
Tang	
Man	
Vriens	
Zwinkels	222 > 1222
Orie	
Croes	
Lagen	
Zimmerman	325 > 1499
Wilson	
Coenraad	
Manuel	
Alexander	
Geldof	149 > 625

Dalers

In 2007 >100 personen

Verstege	845 > 250
Kloot	608 > 188
Pik	458 > 146
Sukkel	533 > 260
Kessel	339 > 167
Poepjes	562 > 286
Vrieze	1031 > 581
Hoogkamp	500 > 289
Boomstra	483 > 323
Gunning	199 > 137
Montfoort	180 > 124
Kluft	807 > 560
Anthonisse	193 > 136

In 2007 >1 persoon

Geldmaker	264 > 3
Zigmans	183 > 8
Westering	38 > 2
Thor	37 > 2
Kantner	63 > 4
Heel	294 > 19
Langboom	30 > 2
Oosthoff	59 > 4
Haek	72 > 5
Geraerds	43 > 3
Nessing	27 > 2
Costen	26 > 2
Schunk	26 > 2

Vergelijking Genlias

Aantallen in Genlias onbetrouwbaar

Dalers >100 personen 2007

Levie
Witkop
Pik
Frankenhuis
Meulenbrugge

Stijgers

Tan
Ottens
Liem
Lenders
Lachman

nog 1 persoon in 2007

Schreinhout, Koninckx, Vlint, Verschoote,
Koos

Meer dan 4 generaties

- 66.721 familienamen
- hoeveel lemma's?
- semi-fonetisch gelijk : 32.347
 - Kuippers, Kuipers, Cuijpers, Kuijpers, Kuypers, Cuypers, Cuipers
 - Quax, Kwaks
 - Veerbeek, Verbeek, Verbeeck, Verbeek, Verbeck, Ferbeek (?)

Aarnoutsen, Aarns, Aarnts, Aarntzen, Aars, Aarse, Aarsen, Aarsse, Aarssee (ée),
Aarssen, Aart?, Aarten, Aarts vd Berg, Aartse, Aartse van Tuyn, Aartsen, Van Aartsen
Aartsma, Aartssen, Aarzen, Aerends, Aerens, Aernaudts, Aernds, Aernoudts, Aernou
Aernouts, Aerns, Aers, Aerssen, Aerssens, Ahrend, Ahrends, Ahrendt, Ahrens,
Ahrensmann, ~~Ahrndt, Ardts, Arend, Arende, Arends, Arendse, Arendsen, Arendsen He~~
Arendsen Raedt, Arendsen de Wolff, Arendsman, Arendsz, Arendt, Arendts, Arendz,
Arenoe, Arenout, Arens, Arense, Arensen, Arensma, Arensman, Arent, Arents, Arents
Arentsen, Arentz, Arentze, Arentzen, Arenz, Aret, Arets, Aretz, Arnaud, d'Arnaud?,
Arnds, Arndt, Arndts, Arndtz, Arnecke, Arnken, Arnoe, Arnold, Arnold Bik, Arnoldi,
Arnoldissen, Arnolds, Arnoldson, Arnoldt, Arnoldts, Arnoldus, Arnoldussen, Arnoldy,
Arnolli, Arnoti, Arnou, Arnoud, Arnoudse, Arnould, Arnousse, Arnout, Arnouts, Arnowit
Arnoys, Arns, Arnts, Arntsen, Arntz, Arntzen, Arntzenius, Arnz, Arnzen, Ars, Arts, Arts v
Zanden, Artz, Haarts, Haartsen, Harends, (Harens), Harent, Meier Nolte, Naaije (y),
Naaijen (y), Naaijkens (y), Naatje?, Naeije (y) (é), Naijen (y), Nau, Naudin, Naudin ter
Cate, Naudts, Nauen, Naus, Nauts, Nauw, Nauwen, Nei, Neij (y), Neid, Neideken, Neic
Neijds (y), Neijdt, Neijens (y), Neijt (y), Neiken, Neikes, Neu?, Neuen, Neulen, Neulens
Neus? Neuss?, Neusz?, Neut, Neutgens, Neutjes, Neutkens, Neutkes, Neuij (y), Neuije
(y), Niehe?, Nijdeken (y), Nije (y), Nijens, Nijnens, Nijns, Nijntjes, Nod, Nods, Noij (y),
Noijen (y), Noijens (y), Nol, Nolde, Nolden, Noldes, Noldus, Nolen, Nolens, Nolet, Nolk
Nölkes, Nolle, Nölle, Nollée (ée), Nollen, Nöllén, Nolles, Nollet, Nöllgen, Nols, Nolsen
Nolson, Nolta?, Nolte, Noltee, Nolten, Noltenius van Elsbroek, Noltes, Nolthenius,
Nolthenius de Man, Noltus, Nolzen, Nooi, Nooij (y), Nooy van der Kolff, Nooijens (y),
Noot, Nooten, Noots, Not, Noten, Nöthen, Nott, Notte (é), Notten, Nottet, Noudt, Nauer
(ä) Nouien (â) Noukens Nous Nouse Noussen Nout Noutwe Noutwens Noutwes

Lemma's

- Lastig te schatten
 - Winkler (1885), ~10.000 geslachtsnamen
 - Debrabandere, ~150.000 familienamen
 - Deutscher Familiennamenatlas, 1000 kaarten (x3)
 - ~800.000 familienamen
 - Duden, 20.000 Duitse familienamen
- Hoeveel nut kunnen *bestaande* boeken hebben?
 - testje met namen die beginnen met Paa-
 - van *Paagman* tot *Paaymans*

Paagman tot Paaymans

- 76 namen in 2007, daarvan:
 - 71 in catalogus CBG
 - **niet** *Paay, Van de Paar, Paardje, Van Paare, Paas Broekman*
 - 65 in familienaam.nl
 - 64 in 1947
 - 63 in NFD
 - 21 in Debrabandere
 - lemma's o.a. *Paal, Paap, Paas...*
 - 9 in Winkler
 - *Paanakker, Paap(s), Paardehaar, Paardeko(o)per, Van der Paardt, De Paauw, Van der Paauw*
 - 3 in Duden
 - *Paap(e), Paas*

Paagman tot Paaymans

- **Niet** in 2007 (76), wel
 - 19 in 1947
 - *Paalberents, Paalvoet, Paanus, v. Paapen, Paardenkoper, Paare, Paarelberg, Paartje, Paaschens, Paasmann, Paasschen, v. Paasse, Paasz, Paaus, v. Paauw, v.d. Paauw Kraan, v. Paauw, Paauwles, Paaxhuis*
 - 5 in NFD
 - *Paalberents, Paalvoet, Paardebek, Paardenkoper, Paarelberg*
 - 6 in catalogus CBG
 - *Paalberents, Paardebek, Paardenkoper, Paarelberg, Paasschen, Paasz*
 - 1 in Winkler
 - *Paardebek*

Conclusies

- ~ 70.000 familienamen langdurig (en nog steeds) in Nederland gevoerd
- << 30.000 familienamen (kleine spellingsverschillen negeren)
- ? lemma's